

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Igora Belka a členov senátu JUDr. Aleny Poláčkovej a JUDr. Zdenky Reisenauerovej, v právnej veci navrhovateľiek: **1/ M. B.**, bytom L., B., **2/ Ľ. V.**, bytom O., zastúpené M. R., bytom P., ul. S., proti odporcovi: **O. P. Ú. v L.**, za účasti: S. P. F.B, B., o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia odporcu zo dňa 10. apríla 2007 č. LC/2007/00028, o odvolaní navrhovateľiek proti rozsudku Krajského súdu v Banskej Bystrici č. k. 23Sp 16/2007-22 zo dňa 13. septembra 2007, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Banskej Bystrici č. k. 23Sp 16/2007-22 zo dňa 13. septembra 2007 **potvrdzuje**.

Navrhovateľkám náhradu trov odvolacieho konania nepriznáva.

O d ô v o d n e n i e :

Krajský súd v Banskej Bystrici napadnutým rozsudkom potvrdil rozhodnutie odporcu, uvedené v záhlaví tohto rozsudku, ktorým odporca rozhodol tak, že navrhovateľky nespĺňajú zákonné podmienky uvedené v § 3 zákona č. 503/2003 Z.z. o navrátenie vlastníctva k pozemkom a o zmene a doplnení zákona č. 180/1995 Z.z. o niektorých opatreniach na usporiadanie vlastníctva k pozemkom v znení neskorších predpisov (ďalej len reštitučný zákon) na navrátenie vlastníctva alebo priznania práva na náhradu za pozemok zapísaný v pozemkovej knihe vl. č. X., parc. č. X., roľa, vo výmere 22655m², katastrálne územie R. z dôvodu, že pozemok neprešiel na štát alebo inú právnickú osobu niektorým zo spôsobov uvedených v § 3. Navrhovateľkám nepriznal právo na náhradu trov konania.

Z odôvodnenia rozsudku vyplýva, že krajský súd po preskúmaní napadnutého rozhodnutia správneho orgánu a konania mu predchádzajúceho dospel k názoru, že v konaní bolo preukázané, že navrhovateľky ako oprávnené osoby dňa 9.8.2004 si uplatnili nárok podľa reštitučného zákona v zákonom ustanovenej lehote na navrátenie vlastníctva k pozemku zapísanému v pozemkovej knihe vl. č. X., parc. č. X., roľa, vo výmere 22655m², katastrálne územie R., ktorý prešiel do vlastníctva československého štátu - správy Semenárskeho štátneho podniku V., n. p., podľa § 4 ods. 3 vládneho nariadenia č. 15/1959 Zb. a § 9 ods. 1 vyhlášky č. 88/1959 Ú.v. Krajský súd konštatoval, že reštitučný zákon nepozná reštitučný titul podľa nariadenia vlády č. 15/1959 Zb. a súčasne, že reštitučné tituly sú v tomto zákone striktne stanovené a nemožno ich rozširovať. Poukázal na to, že navrátenie vlastníctva k nehnuteľnostiam, ktoré prešli do socialistického vlastníctva v zmysle nariadenia vlády č. 15/1959 Zb. upravoval zákon č. 403/1990 Zb. a podľa tohto zákona mohli byť navrátené za splnenia všetkých podmienok aj pozemky právnej predchodkyne navrhovateľiek. Uviedol, že z rozhodnutia finančného odboru ONV P. vyplýva, že ide o prípad v zmysle vládneho nariadenia č. 15/1959 Zb., keď Šľachtiteľský a semenársky podnik V. užíval pozemok právneho predchodcu navrhovateľiek a potreboval ho na plnenie svojich úloh a i keď sa síce v nariadení neuvádza v súvislosti so získaním pozemku do socialistického vlastníctva, uvádza sa však pojem „veci“, ktorý obsahuje jednak hnutelné ako aj nehnuteľné veci a nehnuteľnými vecami sú pozemky. Podľa názoru krajského súdu odporca správne rozhodol, pokiaľ v preskúmanom rozhodnutí vyslovil, že navrhovateľky nespĺňajú podmienky reštitučného zákona na navrátenie vlastníckeho práva k žiadanému pozemku, pretože v reštitučnom zákone sú spôsoby prechodu vlastníctva k nehnuteľnosti na štát taxatívne, čo znamená, že rozšírenie ich rozsahu je neprípustné, z ktorých dôvodov nebolo možné prisvedčiť tvrdeniu navrhovateľiek, že v prípade uplatneného reštitučného nároku prešlo vlastníctvo oprávnenej osoby na štát v dôsledku niektorého zo zákonných dôvodov ustanovených v § 3. Súčasne konštatoval, že ohľadom nehnuteľností, ktoré prešli na štát na základe vládneho nariadenia č. 15/1959 Zb., tento spôsob prechodu vlastníctva bol dotknutý zákonom č. 403/1990 Zb. o zmiernenie niektorých majetkových krívd v znení neskorších predpisov. Preskúmané rozhodnutie odporcu považoval za vecné správne a v súlade o zákonom a preto ho potvrdil.

Rozhodovanie o náhrade trov konania odôvodnil podľa § 250k ods. 1 O.s.p., navrhovateľkám nepriznal právo na náhradu trov konania, pretože v konaní boli neúspešné.

Proti uvedenému rozsudku krajského súdu sa v zákonnej lehote odvolali navrhovateľky žiadajúc, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky preskúmané rozhodnutie odporcu a napadnutý rozsudok krajského súdu zrušil. Namietali nesprávny postup žalovaného správneho orgánu ako aj postup súdu prvého stupňa, keď potvrdil jeho rozhodnutie, ktorým im nebolo prinavrátene vlastníctvo k žiadanej nehnuteľnosti. Nesúhlasili s názorom súdu prvého stupňa o nemožnosti rozširovania taxatívne vymenovaných spôsobov prechodu, pretože podľa ich názoru žiadnemu rozšíreniu tu nedochádza, avšak v danom prípade je možné prechod na štát považovať podľa § 3 ods. 1 písm. „m“/ a „n“/. Poukázali na to, že ustanovenie § 3 reštitučného zákona v jednotlivých skutkových podstatách tvoriacich právny dôvod

na navrátenie vlastníctva uvádza, že oprávneným osobám sa navráti vlastníctvo k pozemku, ktorý prešiel na štát alebo inú právnickú osobu v dôsledku bodov a/ až t/. Trvali na správnosti ich názoru, že ich predchodkyňa bola nehnuteľnosť vyvlastnená, alebo znárodnená („prešla“) na československý štát bez akejkoľvek náhrady, ako aj, že reštitučný zákon v bode „m“ a „n“ udáva skutkové okolnosti, pri ktorých došlo k strate vlastníctva, ako bolo v ich prípade. Poukázali na to, že reštitučný nárok k predmetnému pozemku si neuplatnili podľa zákona č. 403/1990 Zb., pretože na základe informácií z médií čakali na zákon č. 229/1991 Zb., podľa ktorého si aj uplatnili reštitučný nárok a s povinnou osobou S. uzavreli dohodu o vydaní pozemku, avšak O. P. Ú. v L. túto dohodu zamietol.

Odporca navrhoval, aby odvolací súd napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa potvrdil. Nesúhlasil s dôvodmi uvedenými v odvolaní navrhovateľiek. Konštatoval, že skutočnosť, že navrhovateľky zmeškali lehotu na uplatnenie si nároku podľa zákona č. 403/1990 Zb., predmetom ktorej právnej úpravy bolo zmiernenie následkov majetkových krívd spôsobených fyzickým a súkromným právnickým osobám odňatím vlastníckeho práva k nehnuteľným prípadne k hnutel'ným veciam podľa vládneho nariadenia č. 15/1959 Zb. o opatreniach týkajúcich sa niektorých vecí užívaných organizáciami socialistického sektora, im nedáva možnosť uplatniť si nárok podľa zákona, ktorý sa na tento reštitučný titul nevzťahuje.

S. P. F. ako zúčastnená osoba sa na odvolanie navrhovateľiek vyjadril tak, že zotrval na svojich predchádzajúcich vyjadreniach v tom, že rozhodnutie žalovaného správneho orgánu akceptuje a toto považuje za správne a zákonné.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd odvolací podľa § 246c O.s.p. v spojení s ust. § 10 ods. 2 preskúmal odvolaním napadnutý rozsudok krajského súdu a konanie mu predchádzajúce v zmysle ust. 246c v spojení s §§ 211 a nasl. a dospel k názoru, že odvolanie nie je dôvodné.

V zmysle ust. § 1 písm. a/, b/ reštitučného zákona tento zákon upravuje navrátenie vlastníctva k pozemkom, **ktoré neboli vydané podľa osobitného predpisu (zák. č. 229/1991 Zb.)**. Vlastnícke právo sa vracia k pozemkom, ktoré tvoria

- a) poľnohospodársky pôdny fond alebo do neho patria,
- b) lesný pôdny fond.

Podľa § 3 ods. 1 reštitučného zákona oprávneným osobám sa navráti vlastníctvo k pozemku, ktorý prešiel na štát alebo na inú právnickú osobu v dôsledku:

- a) výroku o prepadnutí majetku, prepadnutí vecí alebo zhabaní vecí v trestnom konaní, prípadne v trestnom konaní správnom podľa skorších predpisov, ak bol výrok zrušený podľa osobitných predpisov,

- b) odňatia bez náhrady postupom podľa zákona č. 142/1947 Zb. o revízii prvej pozemkovej reformy alebo podľa zákona č. 46/1948 Zb. o novej pozemkovej reforme,
- c) postupu podľa § 453a Občianskeho zákonníka alebo podľa § 287a zákona č. 87/1950 Zb. o trestnom konaní súdnom (Trestný poriadok) v znení zákona č. 67/1952 Zb.,
- d) odňatia bez náhrady postupom podľa zákona Slovenskej národnej rady č. 81/1949 Zb. SNR o úprave právnych pomerov pasienkového majetku bývalých urbárikov, komposesorátov a podobných právnych útvarov,
- e) vyhlásenia zmluvy o postúpení pohľadávok pre prípad vyst'ahovania (tzv. renunciačné vyhlásenie),
- f) toho, že občan zdržiavajúci sa v cudzine nehnuteľnosť zanechal na území Slovenskej republiky alebo ktorého majetok prešiel na štát podľa zákona č. 183/1950 Zb. o majetku zanechanom na území Československej republiky osobami, ktoré optovali pre Zväz sovietskych socialistických republík a presídlili na jeho územie,
- g) zmluvy o darovaní nehnuteľnosti uzavretej darcom v tiesni,
- h) dražobného konania uskutočneného na úhradu pohľadávky štátu,
- i) súdneho rozhodnutia, ktorým sa vyhlásila za neplatnú zmluva o prevode majetku, ktorou občan pred odchodom do cudziny previedol vec na iného, ak dôvodom neplatnosti bolo opustenie republiky, prípadne uznanie takejto zmluvy účastníkmi za neplatnú; v takom prípade je oprávnenou osobou nadobúdateľ podľa uvedenej zmluvy, a to aj ak táto zmluva nenadobudla účinnosť,
- j) kúpnej zmluvy uzavretej v tiesni za nápadne nevýhodných podmienok,
- k) odmietnutia dedičstva v dedičskom konaní urobeného v tiesni,
- l) vyvlastnenia za náhradu, ak nehnuteľnosť existuje a nikdy neslúžila na účel, na ktorý bola vyvlastnená,
- m) vyvlastnenia bez vyplatenia náhrady,**
- n) znárodnenia vykonaného v rozpore s vtedy platnými predpismi alebo bez vyplatenia náhrady,**

- o) prevzatia nehnuteľnosti bez právneho dôvodu,
- p) politickej perzekúcie alebo postupu porušujúceho všeobecne uznávané ľudské práva a slobody,
- q) odovzdania do vlastníctva družstva podľa osobitných predpisov,
- r) prikázania do užívania právnickej osoby na základe zákona č. 55/1947 Zb. o pomoci roľníkom pri uskutočňovaní poľnohospodárskeho výrobného plánu alebo vládneho nariadenia č. 50/1955 Zb. o niektorých opatreniach na zabezpečenie poľnohospodárskej výroby,
- s) prevodu na štát spoločne užívaných singulárnych lesov a lesných družstiev, ak členmi družstva boli aj fyzické osoby; na prevzatie tohto majetku sa použijú osobitné predpisy.

Predpokladom navrátenia vlastníctva k pozemkom alebo priznania náhrady za nehnuteľnosti, ktoré nie je možné vydať bolo, aby si oprávnená osoba uplatnila reštitučný nárok na pozemkovom úrade v zmysle § 5 ods. 1 uvedeného zákona a súčasne preukázala splnenie zákonných podmienok oprávnenej osoby ustanovených v § 2 ods. 1, 2, ako aj že žiadané nehnuteľnosti prešli v zákonnej dobe (od 25.2.1948 do 1.1.1990) na štát alebo inú právnickú osobu v dôsledku skutočností taxatívne ustanovených v § 3 ods. 1, 2, 3, právo na navrátenie vlastníctva alebo priznanie náhrady si oprávnená osoba uplatnila v lehote ustanovenej v § 5 ods. 1 (do 31.12.2004) a žiadané pozemky ku dňu odňatia mali charakter pôdy podľa § 1 ods. 1 ako aj, že žiadané nehnuteľnosti neboli vydané podľa zákona o pôde (zákon č. 229/1991 Zb.).

Na konanie o nárokoch oprávnených osôb v zmysle zákona o pôde sú príslušné pozemkové úrady podľa § 5 ods. 1 reštitučného zákona v spojení s § 5 ods. 5 zákona č. 330/1991 Zb. o pozemkových úpravách, usporiadaní pozemkového vlastníctva, pozemkových úradoch, pozemkovom fonde a o pozemkových spoločenstvách v platnom znení.

Pre konanie pozemkového úradu o navrátení vlastníctva k pozemku alebo rozhodnutie o priznaní práva na náhradu podľa § 6 ods. 2 a 3 reštitučného zákona platia všeobecné predpisy o správnom konaní, teda ustanovenia zákona č. 71/1967 Zb. v platnom znení o správnom konaní (ďalej len Správny poriadok) podľa § 5 ods. 3 reštitučného zákona.

Podľa § 32 Správneho poriadku správny orgán je povinný zistiť presne a úplne skutočný stav veci a za tým účelom si obstarat' potrebné podklady pre rozhodnutie. Pritom nie je viazaný len návrhmi účastníkov konania. Podkladom pre rozhodnutie sú najmä podania, návrhy a vyjadrenia účastníkov konania, dôkazy, čestné vyhlásenia, ako aj skutočnosti všeobecne známe alebo známe správnomu orgánu z jeho úradnej činnosti. Rozsah a spôsob zisťovania podkladov pre rozhodnutie

určuje správny orgán. Na žiadosť správneho orgánu sú štátne orgány, orgány územnej samosprávy, fyzické osoby a právnické osoby povinné oznámiť skutočnosti, ktoré majú význam pre konanie a rozhodnutie.

Správny orgán v danej veci postupoval v intenciách citovaných právnych noriem, pre svoje rozhodnutie si zadovážil dostatok skutkových podkladov, vo veci zistil skutočný stav, a jeho právny názor vo veci samej bol skutkovo a právne správny, z ktorých dôvodov v danom prípade boli splnené zákonné podmienky pre potvrdenie jeho rozhodnutia súdom prvého stupňa podľa § 250q ods. 2 O.s.p.

Z administratívneho spisového materiálu v danej veci vyplýva, že navrhovateľky ako oprávnené osoby si dňa 9.8. 2004, v zákonnej lehote, uplatnili na P. Ú. v L. v zmysle reštitučného zákona nárok podľa § 3 písm. m/ a n/ na navrátenie vlastníctva k pozemku zapísanému v pozemkovej knihe vl. č. X., parc. č. X., roľa, vo výmere 22655m², katastrálne územie R. z dôvodu, že pozemok bol ich právnej predchodkyňi M. O. odňatý štátom bez akejkoľvek náhrady. Žiadaný pozemok prešiel do vlastníctva československému štátu - správy Semenárskeho štátneho podniku V., n. p., podľa § 4 ods. 3 vládneho nariadenia č. 15/1959 Zb. a § 9 ods. 1 vyhlášky č. 88/1959 Ú.v. Preskúmaným rozhodnutím pozemkový úrad vyslovil, že navrhovateľky nespĺňajú podmienky ustanovené v § 3 reštitučného zákona z dôvodu, že pozemok neprešiel na štátu alebo inú právnickú osobu niektorým zo spôsobov, ako sú uvedené v § 3 reštitučného zákona. Z odôvodnenia rozhodnutia vyplýva, že pozemkový úrad šetrením mal preukázané, že v danej veci sa nejedná o reštitučný titul podľa § 3 ods. 1 písm. m/ alebo n/ , nakoľko na základe rozhodnutia Rady ONV v P. č. 3050-35/1959 išlo o prechod vlastníctva na čsl. štát do správy Šľachtiteľského a semenárskeho podniku V. podľa § 4 ods. 3 vládneho nariadenia č. 15/1959 Zb. a § 9 ods. 1 vyhlášky č. 88/1959 Ú.v. o opatreniach týkajúcich sa niektorých vecí užívaných organizáciami soc. sektora. Správny orgán poukázal na to, že navrhovateľky si uplatnili reštitučný nárok k predmetnému pozemku aj v roku 1992 podľa zákona č. 229/1991 Zb. a P. Ú. v L. o ich uplatnenom nároku vydal rozhodnutie č. Vn 372/93 o neschválení dohody o vydaní nehnuteľnosti, ktorú uzavreli so S. š.p. V.Ú. P. z dôvodu, že v danom prípade sa nejedná o reštitučný titul uvedený v § 6 ods. 1 písm. n/ zákona č. 229/1991 Zb., ktoré rozhodnutie bolo potvrdené rozsudkom Krajského súdu v Banskej Bystrici č. k 23S 444/93 zo dňa 20.10.1993.

Podľa názoru odvolacieho súdu správny orgán si pre svoje rozhodnutie zadovážil dostatok skutkových podkladov, vo veci zistil skutočný stav a zo skutkových okolností vyvodil aj správny právny záver vo veci samej. Z vykonaného dokazovania bolo preukázané, že navrhovateľky si uplatnili reštitučný nárok na žiadanú nehnuteľnosť v zákonnej lehote podľa § 5 ods. 1 reštitučného zákona, avšak pre priznanie vlastníctva k nej alebo priznania náhrady neboli splnené zákonné podmienky a to prechod žiadaných nehnuteľností na štát alebo inú právnickú osobu v dôsledku taxatívne uvedenom v § 3 ods. 1. Pokiaľ navrhovateľky tvrdili, že nehnuteľnosť prešla na štát alebo inú právnickú osobu v dôsledku vyvlastnenia bez náhrady alebo znárodnením nepredložili dôkazy ani nenavrhlí také dôkazy, z ktorých by ich tvrdenia vyplývali. Podľa § 5 ods. 1 reštitučného zákona navrhovatelia mali právo si uplatniť nárok na navrátenie vlastníctva k pozemkom na obvodnom pozemkovom úrade, v ktorého obvode ich vlastnili ich právni predchodcovia, a zároveň povinnosť preukázať skutočnosti podľa § 3. Nesplnenie

si tejto povinnosti malo za následok neunesenie dôkazného bremena spôsobujúce ich neúspech v konaní. Na základe skutkových zistení v danej veci bolo preukázané že žiadané nehnuteľnosti prešli do vlastníctva štátu alebo inej právnickej osoby v dôsledku rozhodnutia Rady ONV v P. podľa § 4 ods.3 vládneho nariadenia č. 15/1959 Zb. a § 9 ods.1 vyhlášky č. 88/1959 Ú.v., ktorý právny dôvod prechodu na štát alebo inú právnickú osobu reštitučný zákon v právnej norme § 3 neustanovuje.

Podľa názoru odvolacieho súdu z vykonaného dokazovania spôsobom vylučujúcim akékoľvek pochybnosti bolo taktiež preukázané, že navrhovateľky si uplatnili nárok podľa ustanovení reštitučného zákona na navrátenie vlastníctva k žiadanému pozemku, ktorý bol predmetom reštitučného konania P. Ú. v L. o priznanie vlastníctva podľa zákona o pôde (zákon č. 229/1991 Zb. v platnom znení), a o ktorom bolo rozhodnuté rozhodnutím P. Ú. č. Vn 372/93 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Banskej Bystrici č. k 23S 444/93 zo dňa 20.10.1993.

Zákonodarca v § 1 ods. 1 reštitučného zákona ustanovuje navrátenie vlastníctva k pozemkom len v tom prípade, pokiaľ tieto neboli vydané podľa osobitného predpisu a to podľa zákona o pôde (zákon č. 229/1991 Zb. v znení neskorších predpisov).

Ustanovenie § 1 reštitučného zákona je potrebné vykladať v súvislosti so zákonnou úpravou o vlastníctve oprávnenej osoby ustanovenou v zákone o pôde, v zmysle ktorej pozemkový úrad rozhodol o vlastníctve oprávnenej osoby k nehnuteľnosti podľa § 9 ods. 4 v spojení s § 4 ods. 1, 2 a v spojení s § 6 ods. 1, 2 tak, že sa jej vydajú alebo nevydajú žiadané nehnuteľnosti alebo ich časť a pokiaľ boli splnené zákonné podmienky ustanovené v § 11 ods. 1, pre ktoré nebolo možné pozemky alebo ich časť vydať, pozemkový úrad rozhodol o práve oprávnenej osoby na náhradu za nevydané pozemky.

Z uvedených dôvodov navrhovateľky v danom prípade nespĺňajú zákonné podmienky na navrátenie vlastníctva k žiadanému pozemku ani v zmysle § 1 ods. 1 reštitučného zákona, keďže žiadali navrátiť vlastníctvo k pozemku, o vlastníctve ktorého sa právoplatne rozhodlo podľa ustanoví zákona o pôde.

Z uvedených dôvodov podľa názoru odvolacieho súdu, pokiaľ Krajský súd v Banskej Bystrici napadnutým rozsudkom rozhodnutie správneho orgánu potvrdil, rozhodol vo veci skutkovo správne a v súlade so zákonom, a preto odvolací súd rozsudok krajského súdu podľa § 250ja ods. 4 O.s.p. v spojení s § 246c a s § 219 potvrdil.

Odvolací súd navrhovateľkám náhradu trov odvolacieho konania nepriznal podľa § 246c O.s.p. v spojení s § 224 ods. 1 a v spojení s § 250k ods. 1, pretože boli v tomto konaní neúspešné.

POUČENIE: Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave, dňa 24. júna 2008

**JUDr. Igor Belko, v. r.
predseda senátu**

Za správnosť vyhotovenia:
Ľubica Kavivanovová